

KESKKONNAAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Märge tehtud: 05.06.2024

Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 04.06.2029

Alus: AvTS § 35 lg 1 p 8

Teabevaldaja: Keskkonnaamet

Mait Tõnisson
Orienteerumisklubi TON
mait.tonisson@outlook.com

Teie 14.05.2024 nr 7-9/24/10329-2

Meie 05.06.2024 nr 7-9/24/10329-4

Orienteerumisneljapäevaku korraldamisest (13.06.2024 Valgejõe küla)

Austatud Mait Tõnisson

Edastasite Keskkonnaametile kooskõlastamiseks taotluse, mille kohaselt Orienteerumisklubi TON soovib korraldada 13.06.2024 kell 17:00 – 10:00 Tallinna Orienteerumisneljapäevakut Valgejõe, Kõnnu ja Suru külla jääval maa-alal. Eeldatavalt võtab võistlusest osa 400 osalejat, kes liiguvad maastikul hajutatult, valides kontrollpunktide vahelise tee ise. Autode parkimine on korraldatud vana Narva maantee ääres.

Taotlusega esitatud orienteerumisala kaardi kohaselt jääb kavandatav üritus ligikaudu pooles ulatuses looduskaitseaduse (edaspidi *LKS*) § 14 kohastele kaitsealadele, hõlmates Lahemaa rahvusparki, Põhja-Kõrvemaa looduskaitseala (edaspidi *LKA*), Valgejõe ja Pikkoja hoiualasid. Seega alljärgnevaga anname kooskõlastused vastavalt kaitsealale, LKS-i ja kaitse-eeskirjade alusel.

Kokkuvõtvalt

Keskkonnaamet on seisukohal, et kavandatav tegevus (orienteerumisvõistlus) iseenesest ei ole vastuolus aladel kehtiva kaitsekorraga ja ei kahjusta alade kaitse-eesmärke, kui peetakse kinni allpool toodud tingimustest:

- 1) spordiürituse käigus tuleb kinni pidada kaitse-eeskirjades, LKS-s ja käesolevas kirjas kehtestatud tingimustest;
- 2) kaitsealadele pole lubatud paigaldada inventari (nt telgid) ilma eelnevalt Keskkonnaametiga kooskõlastamata;
- 3) palume nihutada orienteerumisala vastavalt lisas 1 toodud kollastele joontele;
- 4) kontrollpunktide paigutamine kaitsealuste taimeliikide leiukohtadesse on keelatud;
- 5) orienteerumise kontrollpunktid peavad olema ligipääsetavad liikudes maksimaalselt mööda olemasolevaid metsaradu, et lindude häirimine ning kaitsealuste taimede vigastamine oleks minimeeritud;
- 6) orienteerumise kontrollpunkte ei tohi planeerida märgadesse metsaalustesse, soistele aladele ja teistesse raskesti läbitavatesse kohtadesse, millel liikumine võib jätta loodusesse raskesti taastuvaid jälgi;
- 7) liikumisteede ja kontrollpunktide asukohtade valikul tuleb vältida lahtise liivaga nõlvasid ja muid erosiooniohtlikke kohti;

- 8) kaitsealal on sõidukitega sõitmine lubatud vaid olemasolevatel teedel, parkimine lubatud selleks ettenähtud kohtades (käesoleval juhul vana Narva mnt ääres tee peal);
- 9) peale rahvaürituse lõppu tuleb tagada heakord kogu rahvaürituse alal vähemalt rahvaüritusele eelnenud tasemel;
- 10) Palume edastada meile info, kuidas on üritusel korraldatud jäätmete kogumine;
- 11) **Lisaks palume ürituse eelselt edastada meile teadmiseks orienteerumise rajakaart (kontrollpunktid koos koordinaatidega).**

1. Õiguslikud alused

1.1 Lahemaa rahvuspark

Lahemaa rahvuspargis kehtib LKS-i ja Lahemaa rahvuspargi kaitse-eeskirjaga (edaspidi *Lahemaa kaitse-eeskiri*) sätestatud kaitsekord. Lahemaa rahvuspargi kaitse-eesmärk on kaitsta Põhja-Eestile iseloomulikku loodust ja kultuuripärandit. Ühtlasi on ala ka Natura 2000 võrgustikku kuuluv Lahemaa linnu- ja loodusala.

Lahemaa piiranguvööndi kaitse-eesmärk on pärandkultuurmaastiku, sealhulgas pärandmaastiku, asustusstruktuuri, taluarhitektuuri, miljööväärtuste, ajaloolis-kultuurilise väärtusega hoonete ning loodusdirektiivi elupaigatüüpide, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse¹. Kaitseala valitseja (Keskkonnaameti) nõusolekul on piiranguvööndis lubatud rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas². Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit³.

1.2 Põhja-Kõrvemaa LKA

Põhja-Kõrvemaa LKA-l kehtib LKS-i ja Vabariigi Valitsuse 09.05.2007 määrusega nr 137 „Põhja-Kõrvemaa looduskaitseala kaitse-eeskiri” (edaspidi *Põhja-Kõrvemaa kaitse-eeskiri*) sätestatud kaitsekord. Kaitse-eeskirja kohaselt on Põhja-Kõrvemaa kaitse-eesmärk tagada kaitse piirkonnale iseloomulikele maastikele, liustikutekkelistele pinnavormidele, inimtegevusest vähe mõjutatud metsa- ja sookooslustele, eriilmelistele järvedele, haruldastele ja kaitsealustele liikidele ning nende elupaikadele. Kaitsealused liigid ja elupaigatüübid on toodud kaitse-eeskirja [§ 1 lg 1 p-des 2–5](#). Orienteerumisala jääb peamiselt Põhja-Kõrvemaa looduskaitseala Uurita piiranguvööndisse, aga osaliselt ka Jussi sihtkaitsevööndisse. Põhja-Kõrvemaa LKA kuulub ühtlasi Natura 2000 võrgustikku Põhja-Kõrvemaa linnu- ja loodusalanana.

Uurita piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine. Piiranguvööndis on kaitseala valitseja (Keskkonnaameti) nõusolekul lubatud rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas⁴.

Jussi sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on ökosüsteemide arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina. Sihtkaitsevööndis on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul rohkem kui 30 osalejaga rahvaürituse korraldamine⁵. Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit⁶.

¹ Lahemaa kaitse-eeskiri § 18 lg 2

² Lahemaa kaitse-eeskiri § 19 lg 2 p 1

³ Lahemaa kaitse-eeskiri § 8 lg 1

⁴ Põhja-Kõrvemaa kaitse-eeskiri § 14 lg 2

⁵ Põhja-Kõrvemaa kaitse-eeskiri § 9 lg 1 p 4

⁶ Põhja-Kõrvemaa kaitse-eeskiri § 6

1.3 Valgejõe ja Pikkoja hoiualad

Orienteerumisala toimub Valgejõe (VEE1079200) ja Pikkoja (VEE1079900) ääres, mis on hõlmatud Valgejõe ja Pikkoja hoiualadega, mis on moodustatud Vabariigi Valitsuse 16.06.2005 määrusega nr 144 „Hoiualade kaitse alla võtmine Harju maakonnas“. Hoiualal valitsev kaitsekord on kehtestatud LKS peatükis 5. Hoiualal on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi⁷.

Valgejõe hoiuala kaitse-eesmärgiks on loodusdirektiivi⁸ II lisas nimetatud liikide – rohevesihobu (*Ophiogomphus cecilia*) ja hariliku võldase (*Cottus gobio*) elupaikade ning I lisa elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse⁹.

Pikkoja hoiuala kaitse-eesmärgiks on loodusdirektiivi II lisas nimetatud liigi – võldase (*Cottus gobio*) elupaikade ning I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse¹⁰.

2. Kaalutlusotsus

Eesti looduse infosüsteemi (EELIS), Keskkonnaagentuuri andmete kohaselt jääb orienteerumisalale hulgaliselt II ja III kaitsekategooriasse kuuluvaid kaitsealuseid liike, loodusdirektiivi elupaigatüüpe, mitmed vääriselupaikad, projekteeritav Metsaelupaikade looduskaitseala ja projekteeritav Valgejõe metsise püsielupaik. III kaitsekategooria kaitsealuste liikide, kaitsealade võõndite, projekteeritava Metsaelupaikade looduskaitseala ja vääriselupaikade piiridega on võimalik tutvuda Maa-ameti kaardirakenduse „[Looduskaitse](#)” ja „[Kitsenduste kaart](#)” vahendusel.

2.1 Lahemaa rahvuspark

Kaitsealused liigid

Orienteerumisalale jäävad III kaitsekategooria kaitsealused liigid harilik kopsusamblik (*Lobaria pulmonaria*) ja harilik kärnkonn (*Bufo bufo*). Orienteerumisel eeldatavalt nende elupaiku ei kahjustata.

Projekteeritavast Metsaelupaikade looduskaitsealast

Metsaelupaikade looduskaitseala hõlmab Natura 2000 metsaelupaiku, mis on kantud Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) ning kaitseala eesmärk on väljakujunenud looduslike koosluste säilimine. Projekteeritava Metsaelupaikade looduskaitseala ettepanek on esmane kaitsemeede, kuni Riigikogu on arutanud looduskaitseaduse muutmist, kas ja kuidas metsaelupaiku tõhusamalt kaitsta.

Vääriselupaikadest

Hariliku kopsusambliku esinemise ala kattub valdavalt ka VEP nr.110210-ga. Vääriselupaik on ala metsas, kus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemise tõenäosus on suur. Vääriselupaigale on iseloomulik, et alal kasvab põline või haruldane metsakooslus (mh väike inimõju). Kuna vääriselupaikades on üldjuhul keskmisest vanemad metsad, siis on seal ka suure tõenäosusega pesitsevaid linde, keda inimeste viibimine võib häirida. Lisaks võib vääriselupaikades olla tallamise suhtes tundlikke taime- või samblikuliike. Eelnevast tulenevalt soovib Keskkonnaamet kontrollpunktid paigutada vääriselupaikadest

⁷ LKS § 32 lg 2

⁸ EÜ nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ

⁹ Määruse nr 144 § 1 p 20

¹⁰ Määruse nr 144 § 1 p 14

väljapoole.

Natura 2000 loodusdirektiivi elupaigatüüpide

Orienteerumisalale jäävad Lahemaa rahvusparki kaitse-eesmärgiks olevad järgnevad loodusdirektiivi elupaigatüübid:

vanad looduspõõsad (9010*);

soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080) ja

liigirikkad niidud lubjavesel mullal (6270*).

2.2. Põhja-Kõrvemaa LKA

Kaitsealused liigid

Peaaegu kogu orienteerumisala on kaetud III kaitsekategooria kaitsealuste liikidega. Alale jääb ka II kaitsekategooria taimedest sagristarn (*Carex irrigua*) ning linnuliikidest metsis (*Tetrao urogallus*). Metsis on tundlik pesitsusaja häiringutele. Metsise kaitse on ka üheks kaitseala kaitse-eesmärgidest. Ürituse toimumisaeg jääb lindude üldise pesitsusrahu aega. Metsis muneb tavaliselt vahemikus aprilli keskpaigast kuni juuni keskpaigani, pojad kooruvad tavaliselt juuni esimesel poolel¹¹. Üheks oluliseks ja potentsiaalseks ohuteguriks pesitsusele peetakse loodusturismiga kaasnevat inimeste liikumist pesitsusalal. LKS § 55 lg 6¹ kohaselt on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ja tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal.

Arvestades, et metsise pesa võib asuda ka puhmarindes, puu jalamil ja metsis võib poegadega liikuda metsateedel, palume Põhja-Kõrvemaa LKA-le jäävas osas metsise elupaik üritusest välja jätta (lisa 1 toodud kollane joon metsise elupaigas).

Projekteeritavast Metsaelupaikade looduskaitsealast

Metsise elupaiga alale jääb ka laiguti projekteeritav Metsaelupaikade looduskaitseala, mille kohta juba Lahemaa rahvusparki juures kirjutasime.

Vääriselupaikadest

Orienteerumisalale jäävad mitmed vääriselupaigad: VEP nr.205134, VEP nr.204582, VEP nr.110257, VEP nr.204583. Kolm nimetatud vääriselupaikadest kattuvad samuti metsise elupaigaga. Soovitame kontrollpunktid paigutada vääriselupaikadest väljapoole.

Natura 2000 loodusdirektiivi elupaigatüüpide

Orienteerumisalale, metsisega kattuvale alale, jäävad Põhja-Kõrvemaa LKA kaitse-eesmärgiks olevad järgnevad loodusdirektiivi elupaigatüübid, mis asuvad samuti

vanad looduspõõsad (9010*);

siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) ja

siirde- ja õõtsiksood (7140).

Valgejõe ja Pikkoja hoiualad

Kaitsealustest kaitse-eesmärgiks olevatest liikidest jäävad orienteerumisalale hoiualal rohevesihobu (*Ophiogomphus cecilia*) ja võldas (*Cottus gobio*). Hoiualade kaitse-eesmärgiks olevatest elupaigatüüpidest esineb alal jõed ja ojad (3260).

¹¹ „Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskava“ lk 9

Valgejões esineb ka II kaitsekategooria liik paksukojaline jõekarp. Lisaks on Valgejõgi märgitud kogu ulatuses lõhejõgede nimistusse¹². Lõhejõel on keelatud veekogu loodusliku sängi ja veerežiimi muutmine¹³.

Käesoleval juhul Maa-ameti kaardirakenduse põhikaardi ja ortofoto kohaselt ei ole Valgejõel silda enne Loksa metskond 39 (35301:001:1665) ja Jaana (42301:005:0460) kinnistute lõikumiskohta¹⁴. Lisaks on orienteerumisalal Valgejõe sild¹⁵. Tulenevalt Valgejõe hoiuala kaitse-eesmärgist kaitsta elupaigatüüpi jõed ja ojad (3260), võib Keskkonnaameti hinnangul, arvestades ürituses osavõtjate arvu, olla hoiuala kaitse-eesmärk ohustatud. Jõe kallastel või veekogu sees liikumine võib põhjustada kaldaerosiooni ehk pinnase ära kandumist jõkke. Seetõttu palume Valgejõgi vähemalt veekaitsevööndi piirini välja jätta orienteerumisalalt ja jõge ületada vaid selleks ettenähtud kohtadest. Palume orienteerumisala nihutada lisa 1 toodud ulatuses Valgejõest lääne poole.

2.3 Kaitsealustest liikidest väljaspool kaitsealasid

Metsise toitumis- ja elupaigaks märgitud ala asub orienteerumisalal ka väljaspool kaitsealasid (lisa 1). Keskkonnaametil puudub õiguslik alus kaitseala väliselt kooskõlastusi anda ja tingimusi seada, saame anda vaid soovitusi.

Piiritlemata II ja III kaitsekategooria kaitsealuste liikide elupaikades rakendub isendi kaitse¹⁶. LKS § 55 lg 6 ja 6¹ kohaselt on keelatud kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal ning looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegades üleskasvatamise ajal.

Metsise jaoks on praegune aastaaeg tundlik periood ning inimeste liikumisest põhjustatud häiringud võivad poegade elu ja seega pesitsuse õnnestumise ohtu seada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Maret Vildak

juhtivspetsialist

looduskasutuse osakond

Gerda Kirs 54270402

gerda.kirs@keskkonnaamet.ee

¹² Keskkonnaministri 15.06.2004 vastu võetud määruse nr 73 kohaselt "Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse" § 2 p 109

¹³ LKS § 51 lg-d 1 ja 1¹

¹⁴ koordinaatidega XY: 6592692.62, 600303.82

¹⁵ koordinaatidega XY: 6592897.49, 600440.47

¹⁶ LKS § 48 lg 4

Lisa 1. Orienteerumisala (täiendatud Keskkonnaameti tingimustega)

